

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De actibus humanis - Cod. Ettenheim-Münster 325

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[S.l.], [17. Jahrh.]

Disputatio 6

[urn:nbn:de:bsz:31-131633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-131633)

motivum. ite accommodat se alicui motivo et inclinatio
altera vero vincit, atq; deo agit aliq; pariter
omissio libera acquirit remorsu qd est permanente
et intempere, uti em habitu bonu vel malu, qui
cum consistat in speciebus rememorativis multiplicatis et
facile excitabilibus, deo ommissio libera n pot ee
pura, sed pot ee actus positivus interius, sicut
tennis, quo voluntas imperat omissione alicuius rei.
Deniq; cum libertas in actu suo sit intempere
et essentialis actui, exerceri n pot sine actu positivo
ae voluntate producto.

Disputatio 6.

adunq; reliqua de actibus hnis,
ae praecipue de moralibus eorund.

Art. 1.

an possit dari actus moralis indiffers,
qui nec sit honestus, nec inhonestus?

§. 1.

quodammodo pronotans.

Notandum. i. dupliciter pot esse actus indiffers, quoad
speciem nimirum, et quoad individuum. n an hic
sumitur species et individuum actus eo modo, quo in
logica sumitur, sed modo longe diverso: aliter e hoc
certo, q daretur actus indiffers in specie, em daretur talis in
individuo; qd e predicatum de specie, predicatum em de
individuo. Unde p actus indiffers in specie, hic
illiquit ille, qui abstrahendo a fine, propter quod sit

3

ae em d
nachi, i
vero ind
hun offh
sonit, n
Notand
qui p
alitis p
Civily
liberos
Et fin
lage ab
svacan
De his q
Notand
litale p
see, p
natis ver
Dica. i.
offh te
stys et
ver in
Gabriele
Probaty

ac em̄ à circumspicijs, in quibz fit, praefi ex abbo^{no} 80
maali, in q tendit, nec honestus sit, nec inhonestus, p̄ actus
verò indiffens in individuo fligit ille, qui spectando
tum obtm̄ maale, tum em̄ finis et circumspiat, in quibz
ponit, nec honestus fit, nec inhonestus.

Notandum. 2. sermone nobis hic ee de actu morali,
qui fit fit cum reflexione et advertentia ad regulam mo-
ralitatis, seu legem aeternam, an fit actus ille hic et nunc
licitus sit vel illicitus. Partus e e, multos actus em̄
liberos fieri quotidie, qui nec boni sit, nec mali; qd
fit fiunt ab hinc hinc nil cogitante inculcabiliter de
lege aeterna p̄mittente vel prohibente, praecipiente vel
suadente. Sed hi actus e sunt naturales et hinc, et ideo
de his questio nobis hic n e.

Notandum. 3. sermone hic n e de honestate aut mora-
litate supernaali tm̄, sed de honestate naturali actus in
ge, sive deinde naturali, sive supernaali. Dant e actus multi
males verè honesti, quales notatim fit actus gentiliu.

§. 2.

An possit dari actus indiffens in spec?

Thesis. i. datus actus moralis indiffens in spec, qui fit in
obtm̄ tenent indiffens, hoc e tale, qd p̄clusis circum-
spicijs et finibus, ad quos p̄ ordinari, nec honestus e
nec inhonestus. Ita confessoria gtra Scotu et
Gabrielem.

Probatur. i. datus obtm̄ dicto mo indiffens, quale e

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

g. lev
unter d
berf, n
eijt: ad
la e
Spa p
pistin
Probab
n era
piteri
h i
nala g
m. pr
af. pr. p
core, i
ie inff
pofung
prabil
des, i
ant al
byera
prap
inffas

v. g. levare festucam de terra, ambulare. ¶ go² ¶
pariter dari atq; qui praecipit vi obti sui malis, in q²
fery, nec bonu sit nec malu. haec e sentia S. Hieron;
epist. ad S. Aug. bonu e, inquit, continentia, ma-
lum e luxuria: inter utrumq; inffens ambulare,
sputa projicere. ¶ frua e feceris, frua n feceris, nec
justiam habebis, nec injuriam.

Probab. r. licet ambulare v. g. aut levare festucam
de terra sint ejusmodi, ut a Deo pro certis circumstantiis
prohiberi possent, atq; adeo possent ipsi displicere, defacto
tamen ei n displicent, neq; sunt prohibita a Deo. go² n fl
mala ex se. sed neq; bona fl ex se: go² fl inffentia.
m. jr: ex eo, qd Deo n displiceant, n infertur Deo necessitas,
atq; ut positivè ipsi placeant; go² n fl bona positivè.
A. jr: sicut nobis sit ambulatio petri nec placere, nec displicere,
ita em Deo id sit: go² em respectu Dei sit ambulatio
se inffens.

Conform. si ambulatio v. g. aliqua laudabilis vel virtu-
sitas referatur in actus, facit id praecipit,
ideo, qd ab operante attenditur aliquis finis,
aut aliqua circumstantia laudabilis vel vi-
superabilis: go² fl se et raac² obti malis
praecipit nec e honesta, nec inhonesta. sed
inffens.

[Faint, illegible handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript.]

Dieo. r.
dividuo
a lge!
juch
long ma
Wach
factu
and ma
P. Hon
P. Bonn
Proba
and no
Dum an
dwarf
and jro
ym da
mi:
afel au
cila, ut
long et
Loero
na actio

An dicitur actus moralis inoffensus in
individuo!

Dico. r. - probabilius n̄ potest dari actus moralis inoffensus in
individuo, hoc ē talis, qui fiat cum advertentia rōis
ad legē Dei p̄mittentē, et t̄n̄ ob finē, propter quē
ponit̄, aut alias circumst̄ias, in quibus ponit̄, nec
bonū moralit̄ fit, nec malū. p̄ inoffensū. adeoq; dico,
oē actū hūm̄ cum advertentia rōis ad legē Dei
factū vel ē bonū vel malū, sive deinde bonū
aut malū ē nati sive sūp̄naturali. hoc ē sententiā
S. Thom. Aquar. et comissima aliorū q̄ta Scotū,
S. Bonav. Vass. arriaga et paucos alios.

Probat̄. i. q̄q; agim̄ v. g. dum barbā fricam,
aut manus, deprehēda alicujus malefici grāa, aut
dum ambulam̄ frigoris pellēdi grāa (n̄ tunc vel
advertim̄ ad legē Dei p̄mittentē has actiōes, p̄hibentē
aut p̄cipientē, vel n̄ advertim̄ ad eā! q̄q; dicat̄,
nqm̄ dabit̄ actus moralis inoffensus in individuo. q̄
m̄n: p̄: si n̄ advertit̄ ad legē Dei, nec cogitat̄, et
usu actiō hac ob dictū finē licita fit vel illi-
cita, ut scripsim̄ n̄ cogitat̄, tunc actus ille n̄ ē
hūm̄ et moralis, et p̄mōde de eo hic n̄ ē q̄stio.
si verō advertit̄ ad legē Dei, et q̄ans cogitat̄,
an actiō ob tunc vel illud finē sit licita vel

illicita
longitudo
finit
p
subit
utis ho
p
Pere
neglecto
intonat
abus, u
De licen
activa
calij in
flexio
long ve
Probat
nicht a
sufficien
doctus
et ma
i. utq
negus,
degrade

illicita, tunc talis vel amplectitur dictam legem et
honestam aut licentiam, vel illam non amplectitur. ^{quod}
facit, nam erit actus moralis inoffensus in individuo.
go. m. pr: si amplectitur legem Dei permittentem, atque ideo
actus illa facit, quod a Deo permittitur, tunc hoc ipso est
actus honestus, quod operans se quodammodo legi divinae, et ideo actus
permittit, quod a Deo permittitur, non propter eam, si est illicita.
Provero eadem legem non amplectitur, ~~tunc~~ ^{sed} habet pro motivo
neglecto, tunc hoc ipso actus illa est moraliter
inhonesta; quod vel formaliter vel virtualiter illa est contra
futuram, ut dicat: ego quidem adverto ad legem Dei, et cogito
de licentia hujus actus, non tamen eam cura, ponere in
actus, nisi enim liceret. go. nam dari potest actus mor-
nalis inoffensus in individuo. Sed omnis actus huius cum re-
flexione ad legem et licentiam factus, vel est in individuo
bonus vel malus moraliter, nisi fiat questio de nomine.
Probat, et adhuc melius declaratur pro,
dictum argumentum, ut quis operetur modo huius, et cum
sufficiente advertentia ad circumstantias obtemperat, ^{per}
advertere debet ad hanc circumstantiam, quod obtemperat huius,
et nunc non sit prohibendum, sed permittendum a Deo. go.
omnis actus in individuo vel est honestus vel inho-
nestus, quod probatur. Vel est talis eligit obtemperat
dependentem ab hac circumstantia, ita ut sit motus

renovatus
at illa
phitka
W. g. d. i.
f. i. l. a.
v. e. r. y. a.
v. o. v. i. g.
i. p. h. i. b.
i. n. h. o. n. e.
k. o. p. e.
a. d. v. e. r. t. e.
a. l. t. e. r. u. s.
i. r. e. p. u. s.
i. v. e. l.
p. o. r. t. i. b.
h. i. b. i. t. u.
p. r. o. b. a. r.
p. a. r. i. a. b.
u. l. t. i. m. i.
i. s. t. i. g. u. a.
p. a. t. h.
d. e. i.
a. t. i. a.
v. e. r. b. u. l.

removens prohibens, vel n. si operatur dependent
ab illa n. operatur, si illa operatio cognoscitur
prohibita, tunc laudabiliter operatur, et implicite
habet conditionata voluntas observandi prohibitionem,
si illa esset. q. si vero operans nullo modo
veniat a negatione prohibitionis, et quasi dicat:

volo v. g. pulverem tabaci fumere, quod q. d. n. video
esse prohibitum, sed n. curat. talis operatio est sine dubio
inhonesta, et est contemptus Dei, et voluntas conditionata
operandi n. obstante prohibitione. atqui parte
advertentia ad negationem prohibitionis nescit
alterutro modo operari, ut operans vel moveatur
a negatione prohibitionis, vel illam contemnat. q. nescit
est vel poni actus bonus vel malus. q. n. est
possibilis actus indifferens seclusa advertentia ad pro-
hibitionem vel negationem illius.

probari solet ab alijs q. ex
Christo dicitur eo, q. putent, supposito statu elevationis,
dari obligationem naturalem ad res actuales referendi ad
ultimum finem. hanc obligationem rationabiliter
colligunt ex multis, notatim ex seq. cap. in
math. ubi Christus dicit, esse rationem reddendam
de omni verbo otioso. q. inquit, am de omni
actione otiosa. potest per actionem otiosam et
verbum otiosum colligunt id q. n. refertur ad

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript.]

ultimo
sua p
overp
i filii
Dni 19
ualis
et hoc
notatio
dicende
file co
otioful
tis dicit
hoc ab
arrigat
dum t
pul ver
verali
verata
cum p
re ad
qui hoc
glia
Pam
robis

ultimū finē. Verum licet hoc argumētū
sua probilitate nō careat, tū comōdū est ad
adversarij solvi dicentibz, qd verbum otiosū
nō obligat, id est nō refertur ad ultimū finē, sed
illud, qd in ordine ad suū finē suū deinde hic
naturalis sit, suū supernaturalis, ē omnō superfluum.
et hoc satis bene probare possunt ex S. B. B.
notatim ex S. Bern. serm. de triplici custodia
dicente: verbum otiosū dicitur, qd nullū habet rāonem
suis casū. S. Hieron: quōq; in loc. citatū Math:
otiosū verbum ē, inquit, qd sine utilitate loquen-
tis dicitur et audientis. Proterea naturalis
hoc obligatō contritā ad hōibz ignorat. Certē
arriga de se testat, se illā ignorasse usq;
dum theologia doceret: arguit infyer pluri-
mū venialia p̄ta, et eēt nimis dura lex, et
moraliter inobservabilis. Sic ē dum quis mo-
deratā aurā se refrigerat, aut naribz tabacū
cum fumit, deberet sub p̄to veniali hoc refer-
re ad ult. finē. hinc ysa. C. Plat:
qui hoc argumēto utiq; suadet in p̄cipi sententiā
gloriā. unde gfulatō hanc probatōē abstinet.
Sic am̄ datz hoc naturalis obligatō, tunc ē pro
nobis, ois ē actiō moralis et hūc, si refertur ad

4

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely Latin or German, covering the majority of the page.]

altitud
huc fir
diffus
Ob: g
abus
si p
was fle
piblis
id lott
dipon
phileri
ceptu
funt
quis
libit
Ob: r. g
diffus
epid. dig
il alie
am inf
huc a p
vel inon

ultimum finem, tunc finis est bona, si non referat, 86
tunc finis est mala, et sic quomodo datur actio moralis
inoffensum seclusam inadvertentia ratio.

§. 4.

Solventur obnes.

Ob. 1. quodammodo i. quibuslibet. obtemperare male circumstantiis
actus moralis, vel est spontaneus ratio, vel dispositio,
nisi si primus, tunc actus in illud tendens est honestus
quoad finem. si secundum, tunc est inhonestus. quod non est
possibilis actus moralis inoffensum quoad finem. Ita obijci-
tur Scoti. A. D. m. vel est spontaneus ratio vel
dispositio, ita, ut episcopus precipi, vel suaderi vel
prohiberi lege aeterna, aut de facto sit ita pre-
ceptum, suadendum vel prohibitum. N. ita ut ad
summum potest precipi, vel suaderi vel prohiberi,
quoniam tunc de facto sit preceptum, suadendum vel pro-
hibitum. Q. m. C.

Ob. 2. quodammodo 2. quibuslibet. potest dari actus moralis in-
offensum in fine. quod est in individuo. A. C. H. N.
quodammodo. disparitas est, quod si actus inoffensus in fine
nil aliud intelligitur, quam actus tendens in obtemperare
quomodo inoffensus et de se licitus, abstractendo tamen ad
huc a fine et circumstantiis, quibus ad certam honestatem
vel inhonestatem detinetur. tales autem actus ep-

...ho ma
...vare,
...at vero
...ho ma
...et circu
...oralis,
...de angu
...cipit, d
...et fieri
...in hono
...et
...permittit
...volunt
...raos, a
...ob. s.
...barba
...vetat.
...dit, q
...et for
...endi ff.
...in ind
...adventu
...ales act
...dunt, qu

obtusus maali tm indiffinites dari, quales st ambulare,
levare festucas de terra @. patet ex S. 2. 87
at vero actus indiffinitus in individuo e, qui n solus ex
obtusus maali indiffinitus e, sed em ex obtuso suo finali fine
et circumstis: tale am dicitur implicare; q si e
moralis, tunc debet attendere ad honeste, vel go
illa amplectitur, et agit ~~vel~~ propter illa, vel n?
si agit, tunc fir e actus honestus. si illa requirit,
aut scient negligit, n curando illa, tunc e actus
inhonestus, q dicitur dicit quasi: volo hoc obtusum ho-
nestum et licitum, sed licentia ysa n curo, et lege
permittente Dei. et sic operans vult sua
voluntate subordinare superiori et regula recte
ratio, atq ideo jam inhoneste agit.

Ob: 3. S. Thom. i. 2. q: 18. a. 8. ait; cum aliquis
barbam fricat, tale actus indiffinitus ee nil
vetat. go. Q. T. A. ait hoc, et fuit em

addit, qd id solummodo procedit ab imagine.

C. et fuit hoc n addit. N. A. in fine em feli

gendi st S. P. B. dum dicunt dari actus indiffinites

in individuo. Eligunt e eos, qui sunt ex in-

advertentia ad lege aut licentia actionis.

tales actus quamplurimas quotidie hos pro-

ducunt, qui pterea hnt et morales n st,

atq; ideo hic in quæstione n̄ veniunt, vel p̄t̄ 88
em̄ dici, q̄ N. B. C. loquunt̄ de actib; indiffinitis
in f̄eē.

Ob. 4. pot̄ in hunc tali casu hō abstrahere et
dicere: ego q̄dm̄ n̄ ideo ambulo v. g. q̄ licet, sed nega
licentia q̄m̄no, sed abstrato, q̄ eem̄ factur; si n̄
liceret. In hoc casu credit Valenz; et Tanner,
talē actū indiffinitē fore per accidens. q̄ p̄t̄ talis
dari. Q. C. A. N. q̄tia. vel ē in hoc casu op̄ans advertit,
q̄ sibi n̄ sit prohibita talis abstractio, vel n̄ advertit? si n̄ ad
vertit, tunc n̄ elicit actū hūc: si advertit, tunc vel amplectit̄ honestē
licentia, vel illā respuit, vel vult abstrahere, et eā habere per modū motū
neglecti? si primū, tunc agit honestē. si r̄dum, tunc agit inhonestē.
si t̄tū, tunc redit eadē quæstio, et sic n̄m̄ dat; actū indiffinit.

Ob. 5. p̄t̄ aliquis actū eem̄ indiffinitē in f̄eē, ordinare ad finē pariter indiffinitē,
et nec honestū, nec inhonestū, hoc ē, qui nec præceptis sit, nec prohibitis, sed
jure p̄missus: q̄ p̄t̄ dari actū indiffinit. A. p̄. q̄dō aliquis musical̄ audit,
soli; delectatōis gr̄a, aut ameniore aurā se refrigerat, præcisē in hoc
sistendo, et n̄ ordinando ulterius tunc actū ad aliū finē honestū, tunc actū
ipse ē moralis et indiffinit, hōis parit̄ finē indiffinit. q̄.

Q. N. A. ad profacel. N. A. posito ē, q̄ aliquis musical̄ audit delectatōis
gr̄a, vel ameniori aurā se refrigeret, qui ē actū amoris erga me ipsū
(michi ē illud volo unice t̄m̄ finē cui utilit̄ et delectatōis, ex q̄s
redundantis in me) tunc in hoc casu, ego vel adverte, hunc actū amoris
moderati erga me michi ē licitū, et lege æterna p̄missū, vel n̄?
si n̄ adverte, tunc n̄ ē actū hūc: si adverte, tunc vel amplector
hanc licentia, vel q̄m̄no, vel ab ea scienter abstraho?

si primum, tunc honeste ago. si secundum, tunc inhoneste ago. si
tertium, tunc redit eadem questio, qua in obre pta jam soluta e.
Ob. 6. pot aliquis ponere actus ex se honestus cum advertentia
ratio ad honeste ajusam, quin tamen illud ponat ex amore illig honestus,
sed propter aliud finem de se inhonestus, et nec positive honestus,
nec positive inhonestus. puta ex amore alienius comodi temporalis,
vel delectationis, nec prohibita, nec precepta, nec passim, sed permisse,
vel gratia depellenda alicujus molestia, qua nec ferre tenet, nec de-
pretere, tunc in hoc casu actus ipse, quamvis sit honestus quoad finem
suum, tamen non est bonus in individuo, quia non est factus ex amore honestis
tamen ad actus honestus requiritur. sed neque enim est inhonestus, quia finis non est
inhonestus: ergo actus ille est inoffensus in individuo.

Q. B. III. N. m. q. sit actus hic nec sit honestus, nec inhonestus. vel e. talis
advertit, licet tamen sibi se actus illud ponere propter dictam comoditatem suam, vel
non? si advertit, et ideo actus ponit, tunc honeste agit: si vero ideo
actus non ponit, sed licentiam illam habet pro motivo neglecto, tunc inhoneste
agit. q. si non advertat licentiam, tunc non agit moraliter.

Ob. 7. q. religiosus aliquis violat regulam, ad quam non obligatur sub peccato,
tunc ille non agit honeste, neque inhoneste. ergo datus actus inoffensus. A. pr.
non agit inhoneste, quia non peccat, sed utitur re sibi licita et permissa, ad quam
pono illud se reflectere: neque enim agit honeste, quia committit imperfectum,
quis enim dicat, eum honeste agere, qui imperfectum committit, propter quod
puniri potest. q. x

Q. N. A. et dico, ordinarie tale agere in
honeste; quia licet regulae se pariter non obligant sub peccato, raro tamen
aliqua violatur sine peccato et avaritia committendo ob levem r. q. glem,
peccatum illig, vel in perfectionis assequenda, ad quam vi sui patet tenet
tendere, interim tamen, postquam enim, quod quis tale regulam violat sine
peccato; tunc dico, eum agere honeste, si rem illam a regula

prohibita faciat cum advertentia ad licentia seu n^o obligat^o
in g^ocia, licet talis transgressio pot^o facile ad p^ota duceret^o
et p^oterea punibilis sit cum a Deo negare majore gratia^o
tum in foro em^o externo p^o p^oenas p^opositas, q^o religiosi ad ma,
jore p^ofectual seu ultra obligarunt.

Ad id q^o addit^o de imperfectis, dico ea^o ideo comitti, q^o religiosi
ille agit tm^o honeste, cum juxta regulam teneret agere honeste,
seu majore honeste sectari. Deinde notandum e^o, dari leges pure
p^oenales, quas sit aliquis sine culpa transgredi, licet n^o em^o sine
p^oena.

Hac via de ca^o imperfectis alia^o morales, v. g.
liberi neglectu^o d^onaru^o inspirand^o, ad altiora nos invitantur,
n^o s^o se loquendo s^o in se p^ota, si fiant cum advertentia ad
licentia^o, seu lege^o Dei p^omittente^o, licet et isti g^otemptus p^oinde
a Deo puniant^o negare gratia^o actuali.

§. 5.

Adunq^o aliqua q^oerita.

Quaer. 1. q^o sentiendum sit de actib^o moralib^o infidelium, an s^o
et ipsi s^o honesti sint vel inhonesti, et n^om^o infantes?

R^o em^o statim act^o morales n^om^o ee^o infantes in ordine ad
bonitas vel malitas, sed s^o ee^o honestos, saltem naturaliter, vel
inhonestos; q^o s^o operant^o ex motivo honestis naturalis, v. g.
q^o moriunt^o pro patria, q^o ex lumine naturali cognoscunt honore
s^o ee^o pro patria mori.

Quaer. 2. q^o faciendum sit illi, cui p^oponunt^o q^oerita Evan-
gelica cum statu saeculari, et ubi honeste pot^o ali-
gere hunc relicto illis. Res^o dubitandi e^o, q^o illi, cui
cui haec q^oerita p^oponunt^o, v. g. q^oeritum p^oena captivitatis,
cognoscit honeste hujus, et q^odm^o majore^o quam s^o
honestas et dignitas status saecularis. q^o videt^o q^o

illa respicere in potest? Q. nemine teneri se loquendo ad
quemvis honeste majore vel minore, nisi amplectatur aliqua,
qualis est honestas, staty secularis, dummodo tunc cum
placitum fuerit licentia et lege dei permittente, tunc jam
honeste opaty, cum honeste signaali, et quocumque ad mensura
thelgus.
Quares. 3. utrum ad hoc, ut aliquid sit moralis, debeat se referri
ad ultimum finem? R. directe, reflexe, et explicitè in quibus
est, ut dirigatur ad ultimum finem, ita, ut operans expresse
ultimi finis recordetur. Unde sufficit, si quis advertens ad
licentiam actus cuius propterea ponat, sine reflexione ad ultimum
finem; talis est non jam ordinatur indirectè, exercitè et implicite
ad ultimum finem, atque ad illum gaudet.

Quares. 4. an debet obligatio fieri agendi moraliter, atque ideo in di-
rectè et exercitè modo predicto ses actibus ordinandi sub
finito ad ultimum finem. sicut probat in multis Ballavicis eo
statu viatoris, ex Evangelio de Verbis obsequis, et alijs argumentis
R. spectata falte rase et abstrahendo ab auctoritate, probat
non dari tale obligationem; quia hæc obligatio non est sufficienter promulgata
hominibus, et comit ab eis ignorat, et comit est in se moraliter in-
observabilis, et piculum in multis caeret demencia, si in
omnibus suis actibus advertere deberent, ac se reflectere ad legem
permittente. Hinc enim raro falte se auferant fideles in con-
fessioe, quia suis actibus non præparant bona initialia. præ-
sertim multiplicarentur pro venialia in infinitum sermè.
Quando autem scriptura jubet nos omnia propter Deum facere, non
præcipit id fieri sub finito, vel falte præcipit tunc, ne positive
propter finem ultimum, aut propter Deum agamus, vel ad alios
fines vanos et inhonestos ordinemus actiones nostras.
Subinde enim id nobis placet tunc tunc rem utilissimam.

ideo ad extremum tunc hanc datam obligatio agendi moraliter et amplectendi licentiam actionis, dum quis ad ea advertit.

Queres ultimum, utrum possit aliquis licite et honeste uti re aliqua quoad seculum inoffense solum ideo, quod jucundum est et delectabile? e.g. utrum quis possit honeste uti auram ameniore praesens ideo, quod gratum id est nata; quod id est, ac querere, utrum possit quis judicare lege aeterna promissum nobis esse, uti creaturis quoad seculum inoffense solummodo ob delectationem! Haec dubitant, si nobis faciunt duas praesens damnata, quarum una est haec: comedere et bibere usque ad satietatem ob sola voluptate non est peccatum, dummodo non obest valetudini; quod licite potest appetitus naturalis suis actibus sumi. altera est ista: opus conjugij ob sola voluptate operari, cum si penitus caret culpa veniali. in his est proprietas, quibus contineri saltem virtualiter, aliquid videtur cum haec: nullum est peccatum, vel delectare se auram benignam, aut musicam ob sola delectationem.

Ad affirmativum: atque ideo dico: lege aeterna Dei promissum nobis esse aliquas operationes de se non prohibitas ponere delectationis gratiam; alias est enim prohibita et inhonesta est illa delectatio, quae scientiam et studium rerum naturalium nobis coartat, ad rationem additam dico: ex dictis duabus praesens damnatis nil aliud sequi, quam quod Universaliter non liceat quamcumque operationem de se

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript.]

inoffense ponere solius Delectationis gratia, atque adeo
quod enim falsa sit haec Veritas prois: licite pro
appetitus naturalis suis actibus frui.

Quod autem aliqua actioes si se licite non possunt poni
solius Voluptatis gratia, ratio est, quod aliunde probatur
eas a Deo permissas non esse, nisi ob certos fines
rationabiles a Voluptate distinctos. et talis est praecipue
actus conjugalis, qui licet ob alios fines, ac
praecipue ob generis huius propagandae factus sit
hominibus convenientis, non tamen a Deo solius Voluptatis causa
permissus est; eo quod voluptas illa animus Dei capere
ita absorbeat, ut liberum ipsum non relinquas, ut
ad Deum referat, quemadmodum observat S. Aug. lib. 4.
contra Julianum.

Accedit, quod actus ille si frequens sit, desinat
valitudine, et procreandae proli, quae est praecipua
fines matrimonij, unde expediebat, ut ad inhiben-
dam actuum horum frequentiam non esset permissus solius
Voluptatis gratia eos ponere. Sed requirerentur alij
fines rationabiles v. g. procreandae proli, evitatio
incontinentiae, fides matrimonij.

Quod ad comestionem attinet usque ad satietaem, dupliciter
est per aliquos comedere et bibere ad satietaem,
scilicet, ut idem efficit, ac tandem edere et bibere,
quam diu sapit, et in hoc sensu falsa et merita

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely Latin or German. The text is written on aged, yellowed paper with some water damage at the bottom.]

[Faint handwritten text visible on the right edge of the page, including words like 'dann', 'a no', 'sape', 'sol', 'omni', 'hac', 'viny', 'dere', '#', 'pera', 'ref', 'ffo', 'a p', 'fir', 'fibe', 'carit', 'denig', 'acti', 'P H', 'vero', 'acti', 'quo']

damnata e dicta p̄p̄rio. Quò e, q̄ hoc sepius fieri
p̄t sine lapsu temperantia. et q̄ hoc e gl̄ia sine
a naa intentu, qui e sustentat̄ vita. B. q̄, em ab̄is
sapi adhuc sapit bibere, atq̄ ideo, si ad s̄cietem usq̄
solig Voluptatis gr̄a bibere liceret, tunc usq̄ ad
omnimoda amissioñ usq̄ r̄is id liceret. q̄ q̄ comestio
hoc animu Dei capace infra bruta deprimitt, et inequu
ineptu reddit ad functiones necessas. Secundo come-
dere et bibere ad s̄cietate p̄t ita auigi, ut id
q̄ sufficit ac comedere et bibere, quantum permittit tem-
perantia seu quantum ad convenientē vita sustentat̄ e
ressiu, et in hoc sensu auigiendo tenos n̄ e damnata
p̄p̄rio: proterea si quis comedere et bibere vellet
ad s̄cietate n̄ solig Voluptatis gr̄a, sed ob alia aliud
fines honestu v. g. q̄ id sibi ressiu p̄tat ob labores
subeundos, vel q̄ prouidet, se dimde longiori tempore
carituru victu, n̄ eet damnandus p̄ti. Dicendū gò
deniq̄ e, p̄p̄rio hanc, licita p̄t appetitu naali suis
actibz fieri, damnata e ut Vr̄p̄iter sumpta, seu
q̄ p̄t id liceat et q̄m solig Voluptatis gr̄a, n̄
vero, q̄ n̄ liceat appetitui naali aliquibz suis
actibz fieri.

articulu ultimu.
qua sit totig moralitatis regula prima, directiva
actuum honoru?

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely Latin or German, covering the majority of the page. The text is written in dark ink on aged, yellowish paper. A large, irregular water stain is visible at the bottom of the page.]

[Vertical handwritten text on the right edge of the page, partially cut off. Legible fragments include:]
P
ide
cut
Dire
jim
nd,
utrig
confu
offi
vel d
actu
vero
pro re
buenda
cum vo
ce ho
confon
Lu in
hinc q
Dico. u
folig m
hong, ha

Statuta nostra gelusio.

Cum actus moralis, scilicet proprius, nil sit aliud, quam
 illi, qui. n. f. mo. sit voluntarie ac libere. Sed em
 cum advertentia ratio, ideo queritur, qua sit regula
 directiva illi, cui actus huius debet conformari. Distingui
 jam actus: 1. Diff: 3. S. 1. actus huius regulae proprii,
 ma, ee dictamen gratiae, remota vero ee lege. huius ee
 utrius conformari debent, ut honesti sint, dictamini enim
 confusa et legi, in qua visus dictamen fertur huius in
 obtemperare, et cui praesentat, quod ee actus moralis
 vel diff: de regula prima seu dictamine gratiae immediate
 actus moralis procedente, egius diff: 3. et 4. De regula
 vero remota nil aliud in disputatione venit, quam utrum
 pro regula prima sua remota actus huius potius praesent
 tuenda sit lex aeterna Dei, vel natura rationalis, ut quidam
 cum Vassuetio volunt, putantes, in huius actione aliquod
 ee honestum vel inhonestum, in quantum ee et cognoscitur
 consentanea vel dissentanea naturae rationali qua talis
 huius in quantum ee decens vel indecens eius dignitas.
 huius quaestioni ut satisfaciam.

Sico. ultimo. Remota et videlicet regula obliqua
 actus moralis actus huius, seu honestis et in
 honestis ee lex aeterna Dei, alij praecipiens, prohibens

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript.]

vel punit
viling, C
Probat
Pates, b
hargreg
ce plun
flia cog
nikong/h
kerul e
provaric
libi: a
transgre
lactul v
refiniunt
legis oter
esse judica
legi et pr
Probat
lu naa r
clerna
legi dra
privario
proposia

vel punitens. Ita S. Thomas, S. Bonavent., Bala⁹⁴,
vilius, Espinosa, Maurus et alij.
Probat^r i. ab auctoritate. tum S. Scripturae tum S.
Patres, tum coram fidelium sensu, quod plurimum
transgressio legis. quod in se aliq^d est, et cognoscit^r
se plurimum et inhonestum, in quantum est et si dictamen
officia cognoscit se contra legem. Quod si autem regula, ois
inhonestis est lex, erit enim hoc regula ois honestis, ut
clarum est. H. am probat. Scriptura psalm. 118. Dicit:
provaricantes reputavi oes peccatores terra. Item
alibi: Beatus Vir, qui potuit transgredi et non est
transgressus. S. aug: quod dicitur plurimum, quod sit dictum
factum vel conceptum contra legem aeternam. alij idem
definiunt liberam provaricationem, seu transgressionem
legis aeternae. Fideles enim comiter in se peccati
casu judicant, in quantum aliq^d judicant, se fecisse contra
legem et preceptum, aut contra suam obligationem. quod.
Probat^r. r. non sit plurimum aliq^d adversari recta rationi
seu naturae rationali, quia tali, quin hoc ipso adversari legi
aeternae, et quin hoc ipso enim cognoscatur adversari
legi divinae. quod moralis inhonestas vel honestas definiunt
primario a lege aeterna. H. modo certum est quod
propositio damnata de isto philosophico, hoc

illo, q̄ aduersarij recta ratiōi tm̄, sine ulla Dei et
legis aeternae notitia tale ē quidā putabant
antea dari posse.

Probat̄ in̄ ulterius dictū A. quisquis cognoscit
fuerit et mendacia aduersarij recta ratiōi, et
debetere reatral̄ ratiōale, ille em̄ hoc yro cognoscit
se illa facere n̄ debere, atq̄ ideo illa se mala,
legis obligatū se ad illa omittenda. q̄ hoc yro cognos-
cit em̄ dari obligatū infirmitatē cordi suo, et con-
sequens implicite et confuse fallit cognoscit legē
aeternae Dei, qua se obligatū videt ad illa omittenda
qua aduersarij recta ratiōi.

Conformit̄. yro nāa ratiōalis dirigat̄ et reglat̄ q̄ legē
Dei, qua sūt nāa ratiōali dictat̄, q̄ faciendū sūt vel
omittendū. q̄ ratiō prima regle conuenit legi, n̄ vero
nāa ratiōali.

S. 2. 1.

Soluentib̄ obnes.

Ob. X. i. n̄ aliquis cognoscere, malū ē homicidū aut
mendaciū, licet nec legē aeternae, nec legislatorē Deū
cognoscat. q̄ lex aeterna n̄ ē regle ois inhonestis aut
honestatis.

Q. N. A. si ē hoc verū sēt, tunc daret̄
ipsum philosophicū, seu tale, q̄ ē ytra recta ratiōe
sine ois notitia Dei, q̄ tm̄ dicere modo ab Oculis pro
libitū ē. unde ois acty repugnans recta ratiōi cognoscit̄

ut talis, cognoscitur enim fallax confusa, ut repugnans
legi aeterna, et legislatori Deo. Ratio est, quod omnis, qui cog- 95
noscit aliquam repugnare rationi, cognoscit hoc ipso dari
obligationem illud omittendi, atque ita cognoscit legem inter-
nam. si autem legem cognoscit, et obligat, hoc ipso enim
cognoscit obligantem fallax implicitè, utpote sine quo
obligatio dari non potest.

Ob. 2. Lex ipsa Dei in se honesta est, in quantum est quod
recta rationi: quod lex divina non est regula regula prima
honestatis et inhonestatis, quod presupponit aliam priorè.
Confrimatur. si Deus mentiretur, ageret inhonestè et pecc-
caret, et tunc non ageret contra legem, cum Deus non habeat
superiorem, à quo obligari potest: quod inhonestas non est
vulter à lege defumenda.

R. N. H. Rectitudo est prima regula non est defumenda à
confrimata cum alia regula, sed ab identitate, quod habet
secum ipsa, ut essentialiter recta. Ad confirmatorem
N. H. quoad rationem membrum. hoc ipso est Deus non est am-
plius summum bonum ac dignum omni fide, nec est verus Deus,
et esset deberet dari aliquid Deus ipso superior, contra cuius
legem ageret.

Ob. 3. Lex aeterna Dei quaedam prohibet, v. g. diuini Dei,
blasphemia et mendacium, quod sunt essentialiter mala,
antecedentia ad omnes leges: quod mala blasphemia non
defumitur à lege. Q. D. H. quod sunt essentialiter
mala, mala et inhonestè fundamentali ac radicali. C.

annus opus e superaddere, quod ut is, qui ad actum
honoru finis pervenerunt, et modo continuatis per ⁹⁶
annu studijs, nequa quietis aliqj volunt inter-
ponere, quod humanissimè apprecor brevis
aliqua beatitudine, et deniqs perpetua per aly
nostros morales obtinenda in Celo.

